

Klinický protokol

pre manažment pacientov po orgánových transplantáciách, transplantačný a odberový program

v období 2. vlny pandémie COVID-19 (verzia 4)

Publikované v súlade s uznesením vlády Slovenskej republiky č. 113 zo dňa 15. marca 2020, Opatrením Úradu verejného zdravotníctva SR pri ohrození verejného zdravia č. OLP12595/2020 účinného od dňa 16.03.2020, vydaného z dôvodu vyhlásenia mimoriadnej situácie na území Slovenskej republiky v súvislosti s pandemiou ochorenia COVID-19 vyhlásenou dňa 11.03.2020 generálnym tajomníkom Svetovej zdravotníckej organizácie.

Článok 1

Úvodné ustanovenie

1. Vzhľadom k 2. vlně pandémie COVID-19 na Slovensku predkladáme štvrtú aktualizáciu Štandardného operačného postupu (ďalej len „ŠOP“) pre manažment pacientov po orgánových transplantáciách, transplantačný a odberový program.
2. Transplantačné centrá naďalej zabezpečujú informovanie svojich pacientov o postupe pri riešení akútnej zmeny zdravotného stavu a o opatreniach, ktoré prijali v rámci prevencie šírenia infekcie SARS-CoV-2.
3. Slovenská transplantologická spoločnosť Slovenskej lekárskej spoločnosti poskytuje a dopĺňa na svojej webovej stránke informácie o opatreniach, ktoré transplantačné centrá prijali v rámci prevencie šírenia infekcie SARS-CoV-2 a o zmenách v ústavnej a ambulantnej zdravotnej starostlivosti týkajúcej sa orgánových transplantácií, starostlivosti o pacientov pred a po orgánových transplantáciách a darcovského programu.

Článok 2

Orgánové transplantácie

1. Odporúčame za predpokladu dodržania protiepidemiologických opatrení v transplantačných centrách pokračovať v nasledujúcich výkonoch:
 - a. Odber orgánov od darcu s potvrdenou smrťou mozgu.
 - b. Transplantácia srdca.
 - c. Transplantácia pečene.
 - d. Transplantácia pľúc.
 - e. Transplantácia obličky od mŕtveho darcu.
 - f. Transplantácia obličky od živého darcu.
 - g. Odber obličky od živého darcu za účelom transplantácie.

Transplantácia srdca, pečene, pľúc, obličky od mŕtveho darcu:

- a. Neprítomnosť klinických príznakov ochorenia COVID-19 (najmä horúčka, kašeľ, dýchavičnosť, bolesti hlavy a svalov) u príjemcu orgánu pri výbere na transplantáciu.
- b. Negatívna RTG snímka hrudníka u príjemcu orgánu pri výbere na transplantáciu, v prípade nejasnej anamnézy odporúčame HRCT pľúc pri príchode do transplantačného centra.
- c. Testovanie príjemcu pri príchode do transplantačného centra podľa možností transplantačného centra – odporúčame rýchly antigénový test a rýchly protilátkový test na protilátky triedy IgM a IgG. Pri dostupnosti rýchleho testu RT/PCR uprednostniť tento test.

- d. Ak je testovanie pozitívne, transplantácia je kontraindikovaná.

Transplantácie obličiek od živých darcov vrátane preemptívnych transplantácií:

Realizovať transplantácie obličiek od živých darcov za dodržania protiepidemiologických opatrení.

Príjemca obličky od živého darcu:

- a. Negatívny výsledok real-time RT/PCR SARS CoV-2 pred transplantáciou obličky.
- b. Negatívna RTG snímka hrudníka u príjemcu obličky pred transplantáciou.
- c. Neprítomnosť klinických príznakov ochorenia COVID-19 (najmä horúčka, kašeľ, dýchavičnosť, bolesti hlavy a svalov) u príjemcu obličky pred transplantáciou.

Živý darca obličky:

- a. Negatívny výsledok real-time RT/PCR SARS CoV-2 pred darcovskou nefrektómiou.
- b. Negatívna RTG snímka hrudníka u darcu obličky pred darcovskou nefrektómiou.
- c. Neprítomnosť klinických príznakov ochorenia COVID-19 (najmä horúčka, kašeľ, dýchavičnosť, bolesti hlavy a svalov) u darcu obličky pred darcovskou nefrektómiou.

Článok 3

Čakatelia na orgánovú transplantáciu

1. Odporúčame zväžiť potrebu osobnej konzultácie v transplantačnom centre pred zaradením na čakaciu listinu na transplantáciu obličky.
2. U pacientov zvažovaných na transplantáciu pečene, srdca a pľúc rozhoduje o spôsobe konzultácie príslušné transplantačné centrum podľa aktuálnej epidemiologickej situácie.
3. Za predpokladu dodržania protiepidemiologických opatrení v transplantačných centrách pokračovať vo výkonoch a operáciách v rámci predtransplantačnej prípravy.

Článok 4

Ambulantná zdravotná starostlivosť o pacientov po orgánovej transplantácii

1. Odporúčame za predpokladu dodržania protiepidemiologických opatrení v transplantačných centrách:
 - a. pokračovať v ambulantných kontrolách u pacientov po orgánovej transplantácii,
 - b. u nízkorizikových stabilizovaných pacientov možno nahradiť osobnú návštevu pacienta telefonickou konzultáciou a poradenstvom lekárom / sestrou príslušného transplantačného centra a racionálne rozvrhnúť ambulantné vyšetrenia.
2. Naďalej využívať aj elektronické predpisovanie imunosupresív a ostatných liečiv prostredníctvom e-receptu.
3. V deň kontroly v ambulancii transplantačného centra pacient podstupuje v čakárni ešte pred vstupom do ambulancie dotazníkové triedenie a podpíše „Čestné prehlásenie“ o negatívnej anamnéze v súvislosti s COVID-19. Naďalej sú zabezpečené protiepidemiologické opatrenia v čakárni aj počas vyšetrenia v ambulancii.
4. Ak je dotazníková triáž a prehlásenie pacienta negatívne, lekár vyšetří pacienta v nevyhnutnej miere. Pacient môže vstúpiť do priestorov ambulancie transplantačného centra len s nasadenou bariérovou ochranou tváre (rúško, v krajnom prípade šatka a pod.). Pacient pri vyšetrení nepoužíva respirátor s výdychovým ventilom (prípadne ho má prekrytý obyčajným rúškom). Pri vstupe do ambulancie sestra vyzve pacienta a dohliadne na dôkladné umytie si rúk podľa poučenia, prípadne

aplikuje alkoholový dezinfekčný prostriedok na ruky. Pri vyšetrení lekár a ostatný zdravotnícky personál použijú ochranné prostriedky bariérovej ochrany odporúčané usmernením Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky prípadne štandardným preventívno-diagnosticko-terapeutickým postupom pre ochorenie COVID-19 (ďalej ŠPDTP) vydaným Ministerstvom zdravotníctva SR, v prípade ich momentálneho nedostatku použije štandardné ochranné prostriedky podľa odporúčaní pre minimálne materiálo-technické vybavenie ambulancie, ktoré môžu byť posilnené použitím dvoch rúšok naraz, ochranou očí, prípadne jednorazovým plášťom. Po vyšetrení je vykonaná dôkladná dezinfekcia povrchov podľa epidemiologických usmernení.

Ak je dotazníková triáž a / alebo prehlásenie pacienta pozitívne, lekár zhodnotí vážnosť stavu pacienta a pacientovi odporučí ďalší postup na základe platných odporúčaní Úradu verejného zdravotníctva SR a ŠPDTP pre ochorenie COVID-19.

5. Pacienti sú pravidelne informovaní prostredníctvom webovej stránky Slovenskej transplantologickej spoločnosti, informačných oznamov v čakárni ambulancie transplantačného centra, upozornenia v zdravotných správach z predchádzajúcich návštev v ambulancii transplantačného centra ako aj priamo zdravotníkmi pracovníkmi ambulancie transplantačného centra o povinnosti vopred zatelefonovať do ambulancie transplantačného centra a poradiť sa o ďalšom postupe v prípade nedávnej pozitívnej cestovateľskej anamnézy alebo objavenia sa príznakov infekcie horných dýchacích ciest.
6. Dôležité je dbať pri prevádzke na zvýšenú hygienu, častejšiu dezinfekciu nad rámec bežných odporúčaní, mať k dispozícii osobitne vyhradenú nádobu na infekčný odpad, dezinfikovať miesta, kde dochádza k častému styku pacientov aj personálu, ako sú kľučky, operadlá a bočnice stoličiek, toalety. Vhodné je často vetrať priestory ambulancie i čakárni.

Článok 5

Ústavná starostlivosť o pacientov po orgánovej transplantácii

1. Ak transplantovaný pacient telefonicky uvádza príznaky podozrivé z ochorenia COVID-19, odporúča sa kontaktovať lekára transplantačného centra a príslušnú infolinku podľa bydliska s cieľom urýchlenej diagnostiky ochorenia COVID-19, pričom pacienta treba poučiť, aby uviedol, že je po orgánovej transplantácii a užíva imunosupresívne liečivá. Následne sa postupuje v súlade s pokynmi MZ SR a konkrétneho poskytovateľa zdravotnej starostlivosti (UNB, UNM, FNsP BB, UNLP, NÚSCH).
2. Odporúčame u pacientov po orgánových transplantáciách za predpokladu dodržania protiepidemiologických opatrení:
 - a. zvážiť potrebu a prípadný odklad hospitalizácie, výkonu a operácie, berúc do úvahy benefit a riziko,
 - b. zvážiť protokolárnu biopsiu, berúc do úvahy benefit a riziko.

Článok 6

Potenciálni darcovia orgánov so smrťou mozgu

1. Darcovský program na Slovensku pokračuje v plnom rozsahu, konkrétne kroky sú riadené lekármi príslušných transplantačných centier podľa aktuálnej epidemiologickej situácie.
2. Je potrebné trvalo udržať a rozvíjať transplantačný program na Slovensku a naďalej aktívne vyhľadávať potenciálnych darcov orgánov.
3. V prípade, že transplantačné / odberové centrum nemá možnosť z dôvodu nepriaznivej epidemiologickej situácie prebrať potenciálneho darcu orgánov (POD) z regionálnej identifikujúcej

nemocnice, odporúčame, aby koordinátor tohto centra ponúkol POD do iného transplantačného / odberového centra na Slovensku, ktoré môže darcu akceptovať. Rozhodnutie o akceptabilite darcu (napr. marginalita POD) odporúčame ponechať na to centrum, ktoré ponuku manažovať POD preberie.

4. Každý potenciálny darca orgánov so smrťou mozgu je individuálne posúdený regionálnym transplantačným koordinátorom a zvážená je potreba a možnosť využitia odobraného orgánu príslušným transplantačným centrom.
5. Potenciálny darca orgánov musí byť testovaný metódou real-time RT-PCR na SARS-CoV-2 s negatívnym výsledkom. Výsledok testu nesmie byť starší ako 3 dni. Testovanie sa musí uskutočniť v identifikujúcom zdravotníckom zariadení ešte pred prekladom POD do príslušného transplantačného centra a to v urgentnom režime a v certifikovanom laboratóriu. V prípade, že identifikujúce zdravotnícke zariadenie nemá možnosť testovať POD v urgentnom režime, môže byť POD po dohovore s transplantačným koordinátorom odberového centra preložený aj bez testovania, avšak až po rozhovore s príbuznými a vylúčení rizikovej epidemiologickej anamnézy. V takom prípade sa testovanie uskutoční v urgentnom režime ihneď po preklade POD do odberového centra.

Článok 7

Záverečné ustanovenia

1. Tento metodický pokyn obsahuje všeobecné odporúčenia týkajúce sa orgánových transplantácií a darcovského programu a zohľadňuje špecifiká transplantácii jednotlivých orgánov.
2. Metodický pokyn bol vypracovaný na základe podnetov od špecialistov jednotlivých transplantačných centier a v spolupráci s krajskými odborníkmi MZ SR pre orgánové transplantácie.
3. Metodický pokyn môže byť na základe nových informácií a skúseností doplnený či prepracovaný.

Platnosť: od 6.10.2020

Autorka:

doc. MUDr. Zuzana Žilinská, PhD., MPH, MHA

Hlavná odborníčka MZ SR pre orgánové transplantácie